

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.45.2024.AB

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie poselskie Pani Posłanki Katarzyny Osos nr 1062 „w sprawie osób będących rencistami z tytułu niezdolności do pracy i prowadzących jednocześnie własną działalność gospodarczą”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Począwszy od 1 września 1997 r., tj. od wejścia w życie ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461), renta jest świadczeniem zabezpieczającym osoby, którym stan zdrowia utrudnia bądź uniemożliwia kontynuowanie zatrudnienia w dotychczasowym zakresie.

Wszystkie istotne postanowienia tej ustawy, odnoszące się do orzekania o niezdolności do pracy, są obecnie zawarte w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1251 z późn. zm.).

W rozumieniu art. 12 tej ustawy niezdolność do pracy jest całkowita, jeżeli wyklucza wykonywanie jakiegokolwiek pracy i częściowa, gdy oznacza utratę w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Natomiast w przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, orzeka się niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gwarantując prawo do świadczeń w przypadku wystąpienia zdarzeń uniemożliwiających lub utrudniających ubezpieczonemu kontynuowanie pracy zarobkowej, nie eliminują jednocześnie możliwości pozostawania przez emerytów i rencistów w zatrudnieniu. Uzyskanie orzeczenia o niezdolności do pracy nie jest równoznaczne z zakazem jej wykonywania. Osoby pobierające rentę mogą pracować zarówno w systemie pracy chronionej, jak i na otwartym rynku pracy. Muszą jednak liczyć się z tym, że dodatkowe dochody mogą spowodować zmniejszenie, a nawet zawieszenie wypłaty świadczenia.

W tym zakresie przyjęto rozwiązanie kompromisowe. Osiąganie przez rencistę przychodów z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych (np. z umowy o pracę) może powodować zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty świadczenia na zasadach określonych w art. 103 i 104 tej ustawy.

Świadczenie zostanie zmniejszone, jeśli rencista osiągnie przychód przekraczający 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za poprzedni kwartał, ogłoszonego przez prezesa GUS. Do 30 listopada 2024 roku jest to kwota 5626,90 zł brutto. Jeśli przychód przekroczy 130% przeciętnego wynagrodzenia (obecnie – 10450,00 zł brutto) – Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiesi wypłatę świadczenia.

Osoba zarabiająca do 5626,90 zł może więc pobierać świadczenie emerytalno-rentowe w pełnej wysokości. Jeżeli osiągnie wyższy przychód, ale nie przekraczający 10450,00 zł to świadczenie zostanie zmniejszone o kwotę, o jaką przychód z pracy przekroczył kwotę 5626,90 zł. Nie może być to jednak więcej, niż maksymalne zmniejszenie świadczenia, które od 1 marca 2024 r. wynosi:

- 890,63 zł w przypadku emerytury i renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,
- 668,01 zł w przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy,
- 757,08 zł w przypadku renty rodzinnej dla jednej osoby.

W przypadku rencistów prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, za przychód z tytułu prowadzenia tej działalności - tak jak w przypadku wszystkich pozostałych przedsiębiorców (konstytucyjna zasada równości wobec prawa) - przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru ich obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, z późn. zm.).

Podsumowując, za przychód rencisty prowadzącego pozarolniczą działalność przyjmuje się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych. Jest to zatem zadeklarowana kwota, która nie może być niższa od kwoty 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (od 1 stycznia 2024 r. – 4694,40 zł) albo 30% minimalnego wynagrodzenia (od 1 lipca 2024 r. – 1290 zł). Przy tym należy podkreślić, że podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne nie jest tożsama z podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, ani z podstawą do ustalenia podatku dochodowego.

Informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są obecnie prowadzone prace, zmierzające do zmiany obowiązujących w omówionym zakresie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, profesor uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/